

'Kunst kan de wereld veranderen'

Het onverwoestbare geloof van AKI-student Dawood Hilmandi.

door Herman Haverkate

Een jongen, met een kleed om zich heen geslagen, loopt door de ruïne van een huis. In trage zwart-wit beelden volgen we zijn eenzame tocht door lege ruimtes en kapotte trappen vol met puin. Confronterende beelden, vindt AKI-student Dawood Hilmandi, maar ook beelden die wellicht hoop bieden voor de toekomst.

„Als je iets aan de wereld wilt verbeteren, moet je mensen wakker schudden. Wat ik in mijn video's laat zien, is realiteit. Ik heb het zelf zo meegemaakt. Je zoekt een mantel om je te beschermen, maar vindt die niet. Alleen in tijden van groot verdriet leer je de betekenis kennen van geluk.”

Even in de twintig is hij, maar voor zijn gevoel al tachtig. Een jonge Afghaan met lange haren, die zijn vaderland moest onvluchten en de traumatische ervaringen van zijn jeugd nu omzet in fotografie en film. Op initiatief van AKI-docente Elvira van Eijl en architect Harry Abels vertoont hij zondagmiddag zijn werk in het nieuwe ROC in Hengelo. In de immense, nog niet voltooide hal van dit gebouw zullen zijn fotoseries en video's op verschillende muren worden geprojecteerd. „Bezoekers komen in een gebouw dat nog niet af is. Waar nog volop aan wordt gebouwd en dat in afwachting is van al die duizenden studenten die hier straks lopen. Toen ik hier voor het eerst kwam, roók ik als het ware de toekomst. Voor mezelf zie ik daar een prachtige metafoor in voor Afghanistan en alle andere plekken op de wereld die in ontwikkeling zijn. Ooit, ooit, in een verre toekomst, zal het beter worden. Moran heet dit project. Dat is Afghaans voor: zij gingen. Alles, maar dan ook alles in het leven is in beweging. Daarom is er ook altijd hoop.” Eigenlijk had hij zijn werk graag getoond in de Nieuwe Kerk te Amsterdam. Daar is op dit moment de grote tentoonstelling 'Schatten van Afghanistan'. Tussen de voorwerpen van drieduizend jaar oud hadden zijn beelden niet misstaan, vindt hij. „Ze laten iets zien van het nu: dat mis ik -

De in Afghanistan geboren kunstenaar Dawood Hilmandi presenteert zondag zijn foto's en video's in de grote hal van het ROC Hengelo. foto Frans Nikkels

met alle respect - meestal als het om Afghanistan gaat. De meeste verhalen blijven steken in het verre verleden of in de oorlog.”

Veertien jaar was hij toen hij naar Nederland kwam. Na maandenlange omzwervingen waarover hij liever niet meer wil praten. „Mijn leven tot nu toe zie ik als een kunstproject. Ik gebruik mijn ervaringen en verdriet, in een taal die universeel moet zijn. Iedereen moet mijn werk kunnen begrijpen. Dat is het mooie van kunst: dat je leert om je ervaringen om te zetten in beelden. Vroeger wilde ik altijd filosoof worden, of filmer, of psycholoog. Als kunstenaar ben je het eigenlijk allemaal tegelijk.”

Voor zijn foto's verbleef hij een

maand in Iran. Dagenlang fotografeerde hij er doodgewone mensen. Mannen, vrouwen, kinderen, geplaatst tegen het decor van hun dagelijks leven en altijd in het midden van het beeld. „De mens is het middelpunt van de wereld. Altijd en overal, of je nu in Nederland bent of in Afghanistan en Iran. Persoonlijk vind ik dat een hele troostende gedachte. De omstandigheden kunnen radicaal verschillen, maar mensen blijven toch mensen.” Hij kwam zijn 'modellen' letterlijk tegen op straat. Aanvankelijk bezagen de Iraniërs hem met het nodige wantrouwen. Een Afghaan en dan ook eentje die uit Nederland kwam: dat was in hun ogen vreemd. Maar hij

sprak de taal en legde makkelijk contact. „Uiteindelijk vonden ze het geen probleem, al blijft er altijd een zekere afstand. Iraniërs hebben het huis van hun leven wel met zeven sloten vergrendeld. Als je er daarvan drie weet te openen, is dat al een hele prestatie. Maar het binnenste van hun ziel open je nooit.”

Een jaar geleden begon Hilmandi op de AKI. Inmiddels studeert hij ook op de Rietveld Academie in Amsterdam. Het project in Hengelo ziet hij als het begin van een lange weg. „Voor mij is kunst niet alleen een manier om me te uiten, maar ook om dingen te veranderen. Ik wil meer dan alleen maar roepen. Er moet ook iets op gang

komen. Daarom wil ik ook contact zoeken met andere kunstenaars over de hele wereld. We zijn in zekere zin toch allemaal familie van elkaar, broers en zussen in de kunst.

We spreken dezelfde taal: die van het beeld. Het enige wat we moeten doen, is elkaar beter leren kennen. Ik heb een documentaire gemaakt 'Family of Art' en een manifest geschreven. Wat ons bindt, is ons onverwoestbare geloof in de kracht van de kunst.”

S Hengelo. ROC (entree naast brandweerkazerne Lansinkesweg), zondag 15 uur. De opening wordt verricht door Sultan M. Bonyad, consul-generaal van Afghanistan.